

Karolina Alveryd
Utredare
Juridiska fakultetskansliet

Områdesnämnden för humanvetenskap

Remiss: Att bryta ett våldsamt beteende – återfallsförebyggande insatser för män som utsätter närstående för våld (SOU 2018:37)

Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet har anmodats avge yttrande angående rubricerade betänkande. Betänkandets huvudsakliga syfte är att kartlägga och föreslå ytterligare återfallsförebyggande insatser för män som utsätter närstående för våld.

Fakultetsnämnden har följande korta synpunkter.

(1) Det är, på ett övergripande plan, lovvärt att aktuell grupp av förövare uppmärksammas på detta mer samlade sätt; det får sägas ha varit ett eftersatt område.

(2) I betänkandets avsnitt 14.5.2 (s 241 ff) föreslås, med placering i 10 kap. 18 b § offentlighets- och sekretesslagen, en ny sekretessbrytande bestämmelse till förebyggande av brott. Den nya bestämmelsen föreslås få följande lydelse:

Sekretessen enligt 25 kap. 1 § och 26 kap. 1 § hindrar inte att en uppgift som rör en enskild lämnas till en polismyndighet, om det på grund av särskilda omständigheter finns risk för att den enskilde kommer att begå brott som avses i 3, 4 eller 6 kap. brottsbalken för vilket det inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i ett år och uppgiften kan antas bidra till att förhindra det.

En uppgift som angår misstanke om ett begånget brott får dock lämnas endast under de förutsättningar som i övrigt anges i denna lag.

Det kan på vissa sätt tyckas lämpligt att detta förslag genomförs – att det alltså öppnas för socialtjänst och hälso- och sjukvård att kunna lämna information till polisen i förebyggande syfte – men det är samtidigt en uppluckring av den stränga sekretessen i socialtjänsten och hälso- och sjukvården. Till detta kommer att med en förändring som

Juridiska fakultetsnämnden

den föreslagna också rimligen följer en potentiell risk att våldsbenägna personer inte kommer att söka hjälp, om de riskerar att information lämnas till polisen. I betänkandet (s 242) uttalas följande apropå detta:

”Rätten till personlig integritet är stark och en sekretessbrytande regel bör därför så långt möjligt avgränsas för att inte urholka detta intresse. Det måste också göras en bedömning av risken för att förtroendet för socialtjänsten och hälso- och sjukvården från allmänhetens sida undergrävs, vilket skulle kunna medföra att människor i vissa situationer avstår från att söka hjälp. Vid våldsbrott har intresset av effektiv brottsbekämpning regelmässigt varit större än beträffande andra brott. De brott som omfattas av förslaget är bland annat mord, dråp, grov misshandel och våldtäkt. Utredningen anser att intresset av att från socialtjänstens och hälso- och sjukvårdens sida kunna bidra till att förebygga allvarlig brottslighet mot person väger tyngre än en hypotetisk risk för att våldsbenägna personer pga. en sekretessbrytande regel skulle välja att inte söka vård eller hjälp.”

Fakultetsnämnden undrar här vilket stöd som kan presteras för påståendet att risken för att våldsbenägna personer skulle välja att inte söka hjälp endast skulle vara en ”hypotetisk” sådan. Frågan är viktig eftersom man genom förslaget riskerar att ”förebygga” att aktuell grupp ens söker hjälp, något som i så fall i sig innebär att möjligheterna att förebygga fortsatt brottslighet rimligen minskar.

(3) I avsnitt 14.1.2 (s 221 ff) föreslås att HSL 5 kap. 7 § första stycket utökas med en fjärde punkt enligt vilken barns behov av egen information särskilt ska beaktas, om barnets förälder eller någon annan vuxen som barnet varaktigt bor tillsammans med utövar våld eller begår andra övergrepp mot barnet eller mot en närstående till barnet.

Det finns – som nämns i betänkandet – en liknande skyldighet för hälso- och sjukvården när det gäller situationer då föräldrar har missbruksproblem och psykiska sjukdomar. Regleringen – såväl den som redan finns och det tillägg som föreslås kan beskrivas som oreflekterad på det sättet att det är oklart vad som gäller om *vårdnadshavare inte samtycker* till att information ges till barn. Svårigheter kan uppkomma om båda eller bara en av två vårdnadshavare samtycker. Vid gemensam vårdnad krävs enligt föräldrabalken samtycke från båda vårdnadshavarna, och samtal med ett barn utan vårdnadshavares samtycke kan bara genomföras om barnet kan bedömas ha uppnått ålder och mognad nog att själv bestämma om sådana kontakter. Det finns därvid inte någon fast åldersgräns utan förutsättningar för barns självbestämmande måste avgöras i varje enskilt fall. Om regleringen är tänkt att garantera barns rätt till delaktighet genom att få information – en rätt som bl.a. regleras i FN:s barnkonvention artikel 12 – kan det ifrågasättas om den föreslagna konstruktionen är tillräcklig.

Remissvaret har på fakultetsnämndens uppdrag beslutats av dekanus, professor Jessika van der Sluijs. Yttrandet har beretts av professor Claes Lernestedt och docent Pernilla Leviner. Föredragande har varit utredare Karolina Alveryd. Yttrandet har expedierats av Juridiska fakultetskansliet.

Jessika van der Sluijs

Karolina Alveryd